

Cuvântul Ardealului

2 LEI
Exemplarul

Redacția și Administrația:
ARAD, Str. Românului No. 6.
Telefon 156.

ORGAN POLITIC ȘI DE INFORMAȚIUNI
Apare Joia și Duminica

ABONAMENTE:
Un an lei 300 — Șase luni lei 180
Trei luni lei 100
Anunțuri și reclame după tarif

2 LEI
Exemplarul

Congresul dela Sibiu

Dela un capăt la celălalt al Ardealului un freamăt mare se aude. Se pregătesc aleșii de pe toate plaiurile, ca să pornească la Sibiu, unde, în a doua zi de Mai se ține adunarea de reînvierea vechilor tradiții ale politicii ardelene.

Este conștiința Ardealului: refacerea cadrelor Partidului Național Român.

Acolo vor glasui bărbații noștri de seamă, adeverații conducători ai nației cari vor nara toate nevoile ce s'au abatut asupra provinciei noastre, de când stăm, de atâta amar de vreme în lăncezeala, în urma unei politici searbada și fără capătăi.

Congresul dela Sibiu din ziua de 2 Mai, ne aduce aminte de marele congres al anului 1848 depe Câmpia Blajului.

După cum acolo sufletul adunării a fost Avram Iancu, acel Român mare care a strigat răspicat: *destul cu politica făgăduielor!* — tot astfel, la Sibiu, după șapte ani dela marea unire, se va ridica glasul Indrituit care va spune: *destul cu politica pertractărilor!*

Acest glas va fi al bărbatului politic Vasile Goldiș, care, ca un cunoscător neîntrecut al Ardealului eliberat, credem că, cunoaște în-deajuns dorințele sufletului acestui ținut românesc.

Tribunul nației: Vasile Goldiș, apare în aceste vremuri ca o chemare sfântă a zilelor în care trăim și cărturării între cărturari înțelegându-l l-au urmat.

Politica de descentralizare, politica de granițe pe mealeagurile aceleiași țări a fost desființată de inimosul Vasile Goldiș, dar c, Ardealul propriu zis are nevoie de politica lui, aceasta nu trebuie interpretată ca o cerință regionalistă.

Dacă Ardealul este cel mai mănș și cea mai întinsă provincie românească, el nu vrea altceva decât: respectarea drepturilor lui, drepturi ce i se cuvin în urma jertfelor făcute timp de 1000 de ani de rezistență națională.

Simbolul latinității la Timișoara

Darul Romei, făcut orașului Timișoara, trebuie interpretat ca un simbol, mai mult al latinității pe meleagurile țării românești.

În timp ce unele ziare interesate, sau grăbit să întunece faștul serbărilor dela Timișoara, scriind, că chiar ziarul „Tribuna” oficiul guvernului italian s-ar fi declarat contra ratificării recunoașterii Basarabiei — declarație desmișită de directorul „Tribunei” — monumentul Lupoavei, în cel mai populat centru al Banatului românesc, rămâne ca o pildă vie a legăturilor noastre cu sufletul latin.

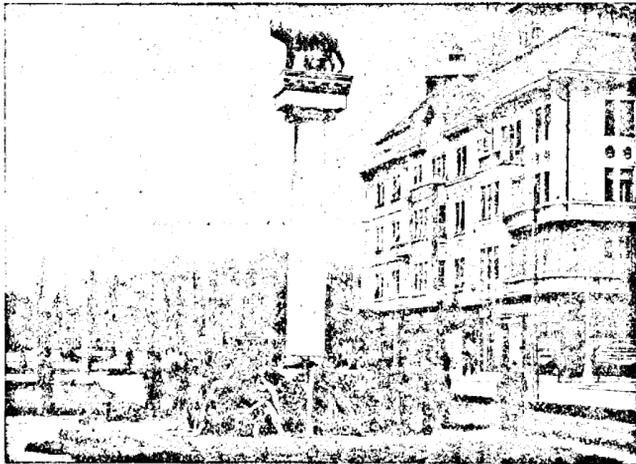
Legenda întemeierii Romei, o are trei centre mari ale țării românești: Bucureștii, Clujul

și Timișoara, iar sufletul creiat de această legendă, bate depe malurile Nistrului până spre cele mai apropiate țărmuri ale Tisei. Spusa directorului „Tribunei” confirmă afirmațiile noastre căci dsa zice:

»Faptul că o informație a ziarului «Corriere della Sera» a fost atribuită ziarului oficial «Tribuna» se datorește probabil unei agenții de pre-

știriilor autorizate).

Italia oficială este cea care a dat, în ziua de 23 Aprilie orașului Timișoara monumentul Lupoavei, cât privește comentările — în asemenea ocazii — aparțin atât dușmanilor noștri, cât și a nobilului popor italian.

Serbările dela Timișoara: Statuia Lupoavei

să, interesată, să turburerele relațiile italo-române cari devin din zi în zi mai cordiale. (După cele scrise de ziarul «Corriere della Sera», se poate bănui că acest ziar are legături cu anumite cercuri vienez, cercuri cari pe lângă alte indeletniciri, mai are și pe a-

Averescu cu dl Goldiș este un acord, la baza căruia este moralitatea și marele aport intelectual și electoral ce reprezintă dl Goldiș ceea ce nu e cazul „idealștilor.”

Disperat leaderul „Idealștilor” a propus fuziunea însă dl Goga a refuzat și aceasta.

Di Vaida văzând, că cu colaborarea nu-i merge, a propus atunci dlui Octavian Goga fuziunea, cu condițiunea ca cei trei miniștri ardeleni să fie sacrificați și în locul lor să intre trei membri ai rămășitei de partid zis: „național.”

Această propunere nu a fost luată în serios și dl Goga a refuzat să mai asculte astfel de bazaconii.

În cele din urmă, disperat dl Vaida-Voevod a făcut ultima propunere:

Fuzionarea partidului poporului cu restul de grupare

„idealșta” sub denumirea de: „partidul național al poporului” cu condițiunea ca „idealștii” să primească 3 portofolii și să li-se asigure un număr oarecare de deputați.

La această ultimă și des-nădăduita propunere a ipocriților „idealștii” dl Octavian Goga a răspuns categoric: *nu se poate, nu vrea generalul!* — iar ghinionistul domn Al. Vaida Voevod a plecat mai deziluzionat de cum venise, alergând să i prindă pe țăraniști, barem... și a făcut cunoscutul rușinos acord, depe urma căruia, așa zisul partid al dlui Maniu poate fi socotit desființat depe acum.

lata unde duc pertractările, politica fără rațiune și ipocrizia!
O singură soluție îi mai rămâne dlui Maniu:

Să se retragă departe, cât mai departe de locul „celor 100 și al pertractărilor”... într'un schit la Sft. Munte și acolo în sihăstrie să și scrie epopeea!...

Partidul Național din Ardeal în politica țării

(Continuare)

Pe lângă incapacitatea în materie de guvernare, despre care a fost vorba în articolul precedent, partidul național din Ardeal și-a manifestat — dela unire încoace — și un alt mare defect: regionalismul.

Rezultat al invidiei și neputinței, regionalismul apare chiar imediat după unire, în timpul regimului de tristă amintire: Consiliul Dirigent.

lata o dovadă, suiciență:

Stăteam odată de vorbă cu niște înalți magistrați dela Curtea de Apel din Timișoara și unul dintrâșii a amintit de un ordin circular al Consiliului Dirigent către anumite autorități prin care li se punea în vedere ca să împiedice căsătoriile dintre fetele transilvănene și flăcăii din vechiul regat.

Magistrații în chestiune se bucură de atâta autoritate în cât sunt sigur că nimeni n-a pus la îndoială vre-odată spusese lor.

Totuș mărturisesc că am rămas nedumerit, atât de bizar mi se pare acest ordin.

Fiecă aceste ordine (cum și declarațiile ostile din intruniri publice) contra românilor

transcarpatini, porneau din propria inițiativă a conducătorilor partidului național, fie că ei se făceau ecoul propagandei streine antinaționale, procedarea lor rămâne, în tot cazul, complet condamnabilă.

Oricum, datoria conducătorilor partidului național era alta. Ea era de a căuta să stabilească o apropiere între cei de aici și cei cari veniau din vechiul regat, mai cu deosebire că mare parte din noi veniam însuflețiți de do-

(Urmare în pagina 3.)

Sfichiuri

În țara orbilor

Povestea e destul de veche — să fim în tonul pretinsului om deștept aciat aci la Arad — și a fost tratată cu multă înțelepciune de poetul Victor Eftimiu în actul său „Ariciul și Sobalul”.

Oziteanul are 24 de măsele — după o cicală românească — dar, zic unii, că, tocmai măseaua minții li lipsește (vorbind de pretinsul om deștept...) Mai este și o alta, aceea: a „Lupului moralist”, despre care deșteptul nostru, ce fost dascăl, credem că o cunoaște.

Dsa, ca om de lege, astăzi (Doamne ce de neajunsuri ne-a adus războiul!) pledează într'o cauză pierdută și se vede, cât de colo, nesinceritatea acestei pledoarii. Sine ierte dacă, nouă ne face impresia însă, că dsa se crede chiorul în lumea orbilor... și deaceia zicem noi: când vrei să vorbești în parabolă, îți trebuie pe lângă o diplomă și altceva, ceea ce nu se învață.

Cinematograful politic

Disperații...

Picante preludii ale acordului „țărănist-idealșt”

Ipocrizia „Idealștilor.” — În timp ce unii delegați ai rămășitei „naționaliste” pertractau cu țărăniștii dl Vaida implora elementa guvernului.

In seara când delegații partidului țărănist se întrunise cu „frunțașii” grupării „idealștilor” pentru a da forma definitivă aceluia acord electoral lipsit de orice garanție în ce privește durabilitatea lui, chiar până la ziua alegerilor, unul dintre mandatarii rămășitei partidului dlui Maniu, dl Alex. Vaida-Voevod, lipsea dela pertractări, sosind abia în ultimele clipe, atunci, când delegații țărăniști, trași de atâtea ori pe sfoară, începuseră să creadă: că se repetă larăș procedeu din prezioa formării actualului guvern. Și aveau dreptate.

Unde întârziase leaderul Idealștilor?

Din cele ce vom preciza, fără teamă de vr'un fel de desmișire, se va vedea cât de urâtă este maniera de a se comporta în politică a ipocriților idealștii.

Di Al. Vaida-Voevod, înainte de a oferi ultimele condițiuni știute țărăniștilor — și cari condițiuni echivalează cu cea mai formală decapitare a unei politici greșite — a ținut să facă o vizită dlui Octavian Goga, ministrul de interne, pentru a solicita acestuia un pat, care ar putea salva rămășita de grupare dela moartea sigură ce o așteaptă în alegeri.

După umilitoarea vizită făcută

tot de dl Al. Vaida, dlui I. Brătianu în luna trecută, această a doua vizită nu poate fi considerată altfel decât: un ultim gest desperat al unui muribund.

Ce a cerut dl Al. Vaida dlui Goga și ce răspuns a primit?

Di Al. Vaida-Voevod a propus dlui Octavian Goga o colaborare pe vremea alegerilor, dar dl Goga a răspuns imediat că dl General Averescu nu admite colaborarea.

Cu greu, dar a trebuit să înțeleagă bietul dl Al. Vaida-Voevod, că colaborarea dlui

Literatura Psihologică

Afirmația că o creație este rezultatul unui proces sufletesc, o documentează orice acțiune individuală zilnică, atunci când ea necesită o înfruntare a lui „da” cu „nu”. Creația neputând fi decât de ordin psihic, rezultă că este o reacțiune care face să vibreze anumite coarde, vibrare tipară — în cazul unor reacționari puternice — și în mod fiziologic.

Dar să revenim la creația pur literară. Stelilor, lunei și soarelui, le-am dat o singură denumire: aceia de sori. Un întreg anotimp și ani de-arândul chiar, nopțile fără lună și stele, știm că nu vor avea nici un fel de influență asupra pământului; fapt nu tot cu aceiaș urmare în cazul absen-

ței soarelui propriu zis. Aceleaș lucru se va petrece și cu creațiile: sunt ele de duzină — fără nici o influență socială — și mai sunt cele din categoria I: creații pur necesare, printre care figurează și creația literară.

Această creație, spre deosebire de celelalte, are nevoie de o anumită formă și literatura turnată în forme tipice, este înțesată de comparații, cu alte cuvinte: prea multă poezie.

Din acest gen, face parte literatura moralistă; or literatura fiind de pură analiză, ea are nevoie de o exprimare directă și concisă, comparațiile fiind aproape complet eliminate, iar acolo

unde sunt de neînălțurat, iau forma unor simple lămuriri.

Adevăratul literat psiholog, în timpul creației, se confundă tot mai adânc în „eu” lui, așa că interiorul său, luând în ochii săi, aspectul unor gigantice catacombe, n-au nevoie de a fi înflorite cu exteriorizare, ci numai lămurite. Stilul unei opere literare psihologice va fi, dacă vrem, un stil aparte, în nici un caz poetic; alergarea după comparații, aducând autorului confuziune în exprimare și cetitorului, împărăștierea atenției, în expunerea creației.

Literatura psihologică, are ca prim element al reacției, inteligența și etapele ei în dezvoltare sunt ideile. Aceste idei iau, în ochiul creatorului, forme bine definite; fără însă a avea, în spațiu, stabilitatea necesară. Cazul romancierului Proust este cel mai

tipic, ceiace înseamnă că literatura pur psihologică, este în fază nebuloasă.

Pentru înălțurarea gazelor, care opresc adevărata ei strălucire, este necesară o inteligență rece, o supraințeligență, în înțelesul supraomului a lui Nietzsche.

Cetirei unui roman, sau nuvele moraliste, ne va urmări, un răstimp, cu lumea indivizilor creați în paginile cetite; pe când după închiderea unei cărți de literatură psihologică, vom simți nevoia să căutam dacă nu cumva și „eu” nostru, nu se găsește încarnat în vreunul din cei disecați, sufletește, acolo.

Se naște întrebarea: de ce această căutare?

Răspunsul mi se pare destul de firesc: Baza morală sociologică nefiind indicată printr'un „ce”, stabil ca forță, luăm contact în

mod indirect, cu procese și acțiuni similare celor create prin și de către noi, în societatea lipsită de curajul răspunderii.

S'a zis și se crede încă, cum că marea parte a autorilor analiști au fost și sunt anormali, credințe cari încadrează creația literară într-o lume prea restrânsă, similară cazurilor patologice. Afirmațiile acestea sunt invidioase și chiar dacă ar fi cazul, nu are nimeni autoritatea morală, a defini bara normalității. Morții — spre deosebire de viața propriu zisă — i s-a zis viața veșnică; dar se uită că și aci, unde bara de contur există, s'a găsit totuș o continuare! Uitam deasemenea, că morala, este departe de a fi complet stabilizată și că numai în urma acestei stabilizări, individul are drept la definiția normalității.

Atâta timp cât rădem cu eroii lui Carageale; ne simțim la țară cu cei ai lui Sadoveanu; ne în-

duoșem de funcționarii sau pensionarii lui Brătescu Voiniești, înseamnă că am rămas „oameni de toată ziua” cuvântul nostru având, la fel, aceiaș greutate.

Or rostul literaturii psihologice, pare că este tocmai individualizarea, în parte, a fiecăruia din noi, sau ceiace spunem la început, culturi imense de lumi sufletești, din care omul viitorului, va alege specia cea mai reprezentativă. Numai atunci se va putea pune în discuție problema normalității, problema care spre complexa ei rezolvare, va cere sacrificii de minți cinstite — socotite azi anormale — căci știut este, că pe toate țărâmurile, numai cei puțini au știut să se sacrifice. Literatura psihologică, înseamnă un pas, mai mult, al omenirii spre Dumnezeu.

Al. Negură

Anchetele noastre

Iarăș specula ouălor. Statul frustat cu peste un million lei

Deși există în țara asta o lege a înfrânării speculei, totuși se găsec aci indivizi pentru care cuvântul legiferat nu le cauzează nici un fel de emoții.

Nerespectarea legii în țara noastră nu este de proveniență posthetică, ea este un trist obicei al pământului, o moștenire a epocii fanariote; vestea acestei nerespectări trecând de mult granițele țării, ajungând până în țările nordice, unde unul din reprezentanții scrisului (H. Ibsen) a înierat-o într-o replică a uneia din piesele sale.

Ne îndoiim că se vor fi găsid localități — în cuprinsul României — unde legea să fie respectată cu sfîmtenie; dar iarăș nu credem că va fi oraș în țara asta care să întreacă, prin călcarea legilor, orașul nostru.

În privința celor ce vor urma mai jos, autorul acestor rânduri a mai scris și în coloanele altui ziar, fără însă să se fi observat o mică umbră de îndreptare. Speculanții își fac afacerile, respectând legea creată de obiceiul pământului: legea celui mai tare și astfel ajungem la trista situație că doi-trei indivizi — printr-o chibzuință, dar nerușinată acțiune — îngreuiază starea funcționarului nevoiș, cași a meseriașului ajuns rob.

Avem în față aceeași situație a unui corp omenesc, care infectat de o simplă mușcătură de țânțar, în loc să se fi ars cu fierul roșu întepătură, corpul sfârșește — prin infecție totală — a deveni cadavru.

Minea unui popor — în cazul de față autoritățile — nu veghează, cu eficacitatea convenită, la desvoltarea noastră și nimeni nu s'a găsit încă, să prindă taurul de coarne.

Ne-am propus că în coloanele acestui ziar să venim într-o apărarea celor mulți, dar mici și să dam în vileag toate neajunsurile pe care le întâmpină.

Iarăș specula ouălor.

După cum am amintit mai sus, în această chestiune — a speculei ouălor — am mai vorbit în câteva rânduri, de astă dată însă, pe lângă speculă, cazul prezentându-se și ca o frustrare a statului, rugăm autoritățile să ea act.

Există în str. Banatului firma negustorilor Lehrer Iacob și Scharfenstein care au o cantitate de 300.000 ouă conservate, încă cu câteva luni în urmă.

Acelaș caz este acela al comerciantului Farkas Lajos din str. Carăgiale Nr. 18, iar un altul identic al lui Roth Vilmos din comuna Nădlac, primul având în depozit circa 50000 ouă, iar al doilea circa 200000.

Mai întâi acapararea ouălor de pe piață fiind o contraveniență la legea speculei, aceste firme au cauzat urcarea prețului acestui prim aliment și aceasta numai în dauna consumatorului direct, care și el, găsindu-se de multeori în cazuri de nevoie urgentă, adaugă la cota pieței încă o urcare a prețului.

Se va zice că numiții ocaparatori sunt la adăpostul legii, având autorizație de export. Într-o minuscule parte dreptatea ar fi cu ei, dacă comerțul breslei lor, l'ar executat cinstit. Or, comerțul, pe lângă un joc de burse, fiind și o înșelare a bunei credințe, ne-

gustorii din cazul de față, apelează la un fapt de gravitate frustului și datorită ne obișnuiți a' d în vileag.

Frustrarea statului cu peste un milion de lei

În conformitate cu Legea vămilor, taxa de export la ouă este — între lunile 1 Oct — 1 Mai — dre trei lei la bucată, iar pentru estul de timp de un leu, la bucată.

Ei bine, domnii comercianți indicați mai sus au acaparat aceste ouă din lunile când taxa exportului era de 3 lei la bucată, pentru a le exporta după data de 1 Mai, când această taxă se reduce la un leu de bucată. Această manoperă le vine în avantaj, ridicând prețul acestui aliment în dauna a două persoane: statul român și cumpărătorul importator, ambele având un singur interes: exportatorului, care în cazul de față este acaparatorul de pe piețele noastre. Care ar fi dauna importatorului nu o putem cunoaște, însă aceia a statului român, este de peste un milion de lei. Nerușinării acestor îndrăzneți nu știm de i se va putea găsi măcar o înfrânare, deși ar trebui înierată cu ultima energie. Noi nu am facut altceva, decât am redat faptele, urmarea mult așteptată nu este de competiția noastră.

Rep.

Către cititori

Cu toate străduințele noastre de a face să ne apară foaia în condițiuni tehnice cât mai bune, n'am reușit să parvenim la o atare situație.

Independent de voința noastră, „Cuvântul Ardealului” apare vremelnic în o tipografie, la care, nu există nici un lucrător român și nici absolut nimeni care să cunoască limba română câtuș de puțin.

Depe urma acestei stări excepționale — ce va dăinui până ce „Cuvântul Ardealului” va trece în tipografia sa proprie ne luptăm cu mari neajunsuri, cu atât mai mult, cât, până și metoda de lucru, de paginatie și de apariție: formatul, la publicațiunile maghiare fiind alta, decât a ziarelor noastre, oricâtă bunăvoință ar depune tipografii unguri să scoată un ziar tip românesc le este imposibil ca dintr'odată să și schimbe sistemul de lucru în care au fost deprinși.

Iată de ce nu putem obține estetica ce o dorim și cu toate multiplele corecturi ce fecem, apărăm totuși, cu atâtea greșeli de tipar ce schimbă cu desăvârșire până și sensul frazei.

Cu această ocazie, aducem cele mai calde mulțumiri cititorilor noștri pentru largul și prețiosul sprijin ce ni l-au dat chiar de la apariția întâiului număr.

Excepționalul concurs ce ni s'a acordat este dovada deplină a conștiinței cetățenești ce există pe aceste plaiuri, cum și a necesității imperioase ce se simția a unui ziar viguros de apărarea intereselor cetățenești, atât de drospite de politica sterilă făcută de vechiul regim, în acest colț de țară.

O instituție de mare utilitate: Oficiul de plasare din Arad

Oficiul public de plasare din Arad, înființat pe baza legii Trancu-Iași, încă în anul 1922, în abia câțiva ani de existență, a dat rezultate, ce au întrecut orice așteptări. Prevenirea și combaterea lipsei de lucru și lucrători; distribuția brațelor de muncă potrivit intereselor economiei naționale precum și încetarea activității samsarilor și birourilor de plasare particulare cu plată s'au putut obține grație oficiilor de plasare.

Orașul și județul Arad dispune de o bogată activitate industrială, precum și de un număr imens de lucrători specialiști și muncitori fără pregătiri, deci nu se poate lipsi de un astfel de oficiu care în orice moment poate furniza brațele necesare industriei, agriculturii etc.

Tablou

de activitatea oficiului public de plasare din Arad dela înființare, adică dela 1 Aprilie 1922 până la 31 Martie 1926

No. cor.	In anul	Oferte de lucru înscrise	Oferte satisfăcute	Procentul ofertelor satisfăcute	Cereri de lucru înscrise	Cereri de lucru satisfăcute	Procentul cererilor satisfăcute	Observare
1	1922 dela 1-IV-31-XII	2441	1189	49,0%	2447	1285	53,0%	Activitatea dela 1 Aprilie până la 31 Decembrie
2	1923	2060	1584	76,0%	22013	16151	73,0%	
3	1924	27138	24268	89,0%	46327	24683	53,0%	Oficiul Arad a plasat aproape 1/4 din plasările făcute în întreaga țară
4	1925	9826	5670	57,0%	10689	5956	55,0%	
5	1926 dela 1-I-31-III	3495	482	13,7%	1327	525	39,7%	Activitatea pe trimestrul Ianuarie
Total general		63490	47459	75,0%	83803	58500	70,0%	

Din acest tablou se vede clar că s'au plasat în curs de 4 ani aproape atât muncitori, câte suflete are orașul Arad. În cursul anilor 1922—24 activitatea oficiului a fost mai mare din cauza nestabilității situației economice. La anul 1925 producându-se o așezare, industriile nu au fost expuse la mari variații și mișcarea muncitorilor dintr'un loc în altu a fost mult mai redusă.

Oficiul din Arad a fost totdeauna între primele din oficiile din țară. În cursul anului 1924 cele mai multe plasări au fost înregistrate în Arad, ridicându-se numărul lor la 25.050, cifră care reprezintă a patra parte din operațiunile efectuate în toată țara cum rezultă din broșura.*

* „Inspeția Muncii” 1924, a Ministerului Muncii, direcția de studii și statistică.

Direcțiunea generală a CFR. a luat dispozițiunea ca dela 1 Mai 1926 șfocara de Manila, expedită în trafic local cu mică întâleală, în cantități de cel puțin 5000 kilograme de vagon ordinar și scrisoare de trăsură, să se taxeze pe baza clasei a II-a.

Pe lângă Inspectoratul Muncii Arad, cărui aparțin județul Arad și Hunedoara din anul 1922 până în anul 1924 a funcționat numai oficiul de plasare Arad, iar în 1924 simțindu-se necesitatea înființării unui oficiu și pentru județul Hunedoara — oficiul Arad fiind prea aglomerat în lucrări și neputând satisface cerințele ambelor județe — s'a mai înființat un al II-lea oficiu în orașul Deva.

Rezultatele obținute îndreptătesc la afirmarea că activitatea oficiilor de plasare au contribuit la consolidarea economiei naționale.

Dăm aici mai jos un tablou spre ase vedea întreaga activitate a oficiului Arad dela înființare până în prezent,

Iubirea

Iubirea — floarea viei — demult e'normantată;
Apuse, triste doruri din nou azi mă frământă,
Și iarăși amintirea e o simfonie sfântă
Dar inima-mi — sârmana! — se bate sângerată.

Și iarăși, furtunatic, spre viață mă avântă
Speranța și Credința. Zadarnic! Drept răsplăt
Blestemul să le-ajungă, iar viața-mi revoltată
De tot ce este în lume, din nou blestem le cântă!

Și parcă văd surâsul satanic ce m'așteaptă,
Dar nu mă simt durerea de i plata chiar nedreaptă,
Răpită mi-e comoara și-acele clipe sfinte...

Ruină-i pretutindeni, un suflet nu mai crede!
Și cât mi-ai fost de dragă de nu te vei încrede,
Tu, rana mi-o întreabă: — ea singură nu minte!

Al. T. Stamatid

1 Mai!

1 Mai!
E sărbătoare, —
Sărbătoarea, cea mai mare
Pentru un proletar sărac
Și de aceea fiecare
Poartă'n piept câte o floare:
Floarea roșie de mac.

Și amăgitor,
Cu steagul lor
De-un roș aprins;
Revoltător
Iși poartă ultima speranță.
Și, rătăciți, sunt printre ei
Copii și fete
Și femei...
Și agenți de siguranță.

Și spre pădurea 'nvecinată
Pornește gloata deodată,
Oprindu-se, din loc în loc.
Și cum de roșu-i inundată,
Se pare că așa de odată
Pădurea toată e un foc.

Al. Grigoriu

Concertul reun. de cântări „Armonia” din Arad

Cine a cercetat biserica catedrală și a luat parte la mișcările culturale artistice din Arad, oraș de frontieră al țării, s'a putut convinge despre propaganda culturală românească, desfășurată de aceasta reun. de cântări, de sub conducerea bine apreciatului prof. At. Lipovan.

Reuniunea aceasta dela început și-a ținut de datorință, nu numai să înalte fastul sărbătorilor bisericești și naționale din acest oraș, ci a descins în diferite rânduri și la țară, în popor, făcând propagandă întinsă culturală națională și bisericească, luând parte activă la serviciile divine și aranjând concerte cu programe bine alese, în diferite comune frunțate din județ.

Această reuniune, mult apreciată de societatea românească și chiar de minoritarii din oraș și împrejurimi, nu este cunoscută cum se cuvine în locuri mai îndepărtate din țară. Corul acestei reuniuni, constituit din aproape 80 persoane — doamne, dșoare și domni — din pătura de elită a acestui oraș și cari stă alături de cele mai bune societăți corale din țară, nu și-a-

putut estinde activitatea sa de propagandă și prin alte centre din țară, din lipsa de fonduri, căci o spunem — cu regret — că materialicește este puțin sprijinită de cei cari ar trebui și le dă mâna s'o ajute. Totuși societatea aceasta poate privi cu mândrie la trecutul său, căci lucrând cu atâta modestie a reușit să ereieze în orașul nostru o instituție culturală pur românească, repunând succese reale pe terenul cultural românesc. La 2 Mai, Duminică, cu începere dela orele 9 seara, corul acestei reuniuni va da în Pala-ul Cul tural al orașului, concertul său obicinuit în ziua deschiderii Sinodului eparhial al diecesei de Arad, cu un program ales.

La acest concert au fost invitați toți cei cu adresă cunoscută.

Pentru a vedea întrunită toată suflarea românească din loc și jur, la acest eveniment cultural, rugăm respectuos pe cei eventual scăpați din condei să asiste la acest concert, care ne promite o reușită și mândrie artistică.

Ca totdeauna, după concert, se va aranja la Crucea-Albă un bal, la care tinerimea își va avea rolul său onorific.

Vichentie Guleșiu.

Cronica medicală

Cum ne putem apăra

de Sifilis și când se poate căsători un bolnav de sifilis?

Sunt întrebări la care răspunsurile sunt foarte dificile, aceasta, nu pentru că știința medicală n'ar furniza mijloace aproape suficiente ci, din potrivă, ea a creat și-a pus la dispoziția tuturor, armele cu care s'ar putea feri ori cine de a contracta această teribilă boală; însă, indivizii în masă au o mentalitate specială, iar cei bolnavi au o stare psihică anormală, determinată de alterațiunile organice, care contribuie la reaua funcționare a calităților lor cerebrale.

Nu facem aluzie la acei înconștienți, cari determinați de-un spirit negativ-criminal cu bună știință infectează și pe alții. Din punctul acesta de vedere, chiar și legislațiile țărilor celor mai avansate în cultură și civilizație sunt

imperfecte, întrucât niciari nu se prevede nici o penalitate pentru acești mizerabili.

Dacă omorul se pedepsește, dacă furtul se pedepsește nu putem înțelege ce sentimente ilogice determină mentalitatea modernă, că să nu se ieiie masuri contra acestor nebuni de criminali, cari fură sănătatea convieștorilor lor și cari transformă într'un moment un om întreg într'un nenorocit, care toată viața lui își gte sabia lui Damocles de asupra capului. Căci trebuie să se ieiie bine aminte, că un sifilitic oricât de bine tratat rămâne toată viața un fost bolnav, care trebuie să fie foarte vigilent și să se controleze foarte des pentru a constata dacă pericolul n'a devenit din nou iminent.

O cauză, care contribuie fără îndoială la desvoltarea extraordinară a sifilisului este și organizarea socială defectuoasă a zilelor pe care le trăim.

Un mijloc real de apărare este căsătoria. Dar, astăzi, condițiunile materiale sunt așa de grele, că în locul căsătoriei auzim zilnic discutându-se numai despre adultere și prostituție.

Aceste două plăgi sunt acele, care contribuie la întreprinerea și întinderea sifilisului. — Societatea noastră consecventă tradiției pe de-o parte și pe de-alta parte negesind o formă mai fericită, acceptă prostituția ca o instituție socială de primă necesitate.

Dacă prostituția oficială oferă oare cari garanții în schimb, în prostituția clandestină 95% din profesioniștii sunt atinse de afecțiuni veneriene și contactul cu ele înseamnă o infectare aproape sigură. Și'n această privință legislația noastră este defectuoasă neprevăzând sancțiuni suficiente în potrivă prostituatelor clandestine.

Cultura noastră nu este încă destul de desvoltată pentru a da pericolului toată importanța pe care o are.

Dela vârsta când încep primele simptome ale apariției sexualității, părinții, profesorii și toți cei în cauză sunt datori să se ocupe de educația sexuală a tinerilor pentru a le evidenția pericolele la care se expun.

Până la căsătoria tânărului trebuie să simtă obligația de-a trăi

o viață sexuală cât mai rațională, aceasta ca o obligație imperioasă față de el, față de specie și față de societate. Trebuie să evite orice contact suspect și'n toate împrejurările trebuie să fie înarmat cu prezervativele care l'ar pune la adăpost.

Se recomandă a se întrebuița fie prezervative de cauciuc, fie alifia calomeiată (33%) sau alifia lui Metschnikoff. Dacă s'a produs o cât de mică eroziune la trebuie numai decât cauterizată fie cu nitrat de argint, tinctura de iod, termocauter, sulfat de cupru etc. La cel mai mic indiciu de nesigurantă trebuie neapărat să cerem avizul medical.

Controlul activ și zilnic al prostituatelor oficiale, sancțiunile cele mai aspre aplicate prostituatelor clandestine, cultura și educația sexuală națională sunt mijloacele cu care ne putem apăra contra contaminării boali.

Din nenorocire nu există descooperit până astăzi un vaccin antisifilitic curativ sau preventiv. În ziua când se va descoperi va fi deslegată problema dificilă a profilaxiei sifilisului.

O altă întrebare pe care o pun foarte des cei bolnavi de sifilis este dacă și când se pot însura. Răspunsul este categoric: orice sifilitic se poate căsători de ndată ce pericolul de contagiune este exclus. Aceasta este în funcțiune de data la care-a început tratamentul și de durata lui. Unii sifilitici admit căsătoria posibilă după doi ani de tratament activ și dacă sero-reacția repetată este negativă; alții reclamă cinci ani de tratament și sero-reacția repetată negativă în orice caz un sifilitic chiar vindecat trebuie să încunostiințeze de starea lui pe cei interesați. În această privință credem că certificatele medicale la orice căsătorie sunt de-o necesitate și de-o importanță indiscutabile.

Va fi o crimă ca un sifilitic cu leziuni sau sero-reacția pozitivă să se căsătorească.

În timpul căsătoriei sifilitic trebuie să primească cel puțin o serie de injecții (6—7 săptămâni) la doi ani odată și să-și facă la 5—6 luni examenul sângelui și odată la 2 ani analiza lichidului cefalo-pachidian.

Dr. Gr.

Partidul Național din Ardeal în politica țării

(Continuare din pagina 1.)

rința arzătoare de a conlucra pentru progresul și ridicarea prestigiului țării.

În loc de aceasta, partidul național a procedat totemai invers.

Se știe că toate hotărârile și numirile făcute de Consiliul Dirigent au fost ratificate printr-un decret-lege.

Oamenii Consiliului Dirigent, având conducerea diferitelor instituții, au început a se deda la tot felul de șicane și de persecuții contra „regătenilor” și nu exagerez dacă afirm că nu există „regățean” stabilit în Ardeal căruia să nu i se fi făcut diferite șicane.

Dar aceasta nu era de ajuns: pentru că ura să fie și mai bine simțită și cunoscută cât mai mult în țară și peste hotare, ea trebuia propagată dela tribuna publică.

Dela tribună, prin presă, în conversații particulare se critica armata, justiția, administrația, dările prea mari (cum și lefurile prea mici), și se făceau deseori răutăcioase și jignitoare aluzii la sărăcia satelor noastre fără să se amintească, în același timp că nu sunt decât câteva decenii de când am scăpat de fanarioți.

Exploatându-se faptul că acum după război viața este mai grea (și nici nu poate fi altfel) și comparându-se cu cea din trecut se lasă a se înțelege că stăpânirea maghiară era mai bună (și chiar se afirmă) și că Ardealul ar fi mai bine sub maghiari sau independent.

Și aceste critici le făceau (și le fac) pentru că să fericească țara... zic ei; până la fericie însă constatăm că o tăresc la noroi!

În realitate aceste critici erau dictate de o nenorocită tactică politică, adoptată de partidul național ardelean.

Regionaliștii, lipsiți totalmente de sentimentul național, după cum se constată din faptele lor, și în dorința de a strânge rândurile partizanilor pentru luarea puterii și satisfacerea poftelor personale, au inventat un pericol din afară, au inventat „regățeanu”.

Noțiunea de „regățean”, printr-o vinovată propagandă, a degenerat așa de mult încât pentru mulți ardeleni, azi „regățeanu” este nu numai un om de nimic dar și un dușman declarat al Ardelenilor și nu exagerez nimic.

Când termenul de „regățean” era găsit insuficient de către farsorii politici, ei ne numiau țigani sau mămăligari, după cum se vede și dintr-o scrisoare a unui inimos învățător din Hodiș (T. N. 21. III. 26) și din care dau sfârșitul întocmai pentru a nu altera nimic din frumusețea acestei scrisori:

„Zicea un fruntaș când a vorbit prin comunele din județul Arad: „Oameni buni, vreți să ne conducă mămăligarii din vechiul regat?”

„Iată o vorbă frumoasă spusă de un fruntaș politic pentru... a înfrăți pe români!..

„Poate că cel ce-a grăit cuvântul de „mămăligari” n-a auzit de cele ce s-au petrecut în 1916 la teatrul Național din orașul Caracal unde domnul Octavian Goga a fost primit în mod triumfal de mii și zeci de mii de „mămăligari.”

„Se cutremura teatrul de aplauzele studențimii și de zăngănitul săbiilor ofițerești cari salutau în domnul Octavian Goga: Ardealul subjugat.

„Mulți din acei martori se

odihnesc peste tot pământul țării, ba chiar și pe alte țărâni, iar fiii acestora sunt dăruți cu titlul de „mămăligari” de către unii cari, ca să-și satisfacă ambițiunile și pozele și-au maghiarizat numele românesc.

„Să bage de seamă că armele pe care le întrebunțează să nu se întoarcă împotriva-le.

„Să nu se supere cei cu musca pe căciulă, pentru că spun aceasta fără nici o ură și nefăcând parte din nici-un partid politic.

„Le spun acestea pentru că mă doare când văd că ce educație primește poporul de la fruntașii săi. Fiți cu băgare de seamă. Noi ne lustruim, nu ne educăm.”

Un dascăl. Modestul luminător al poporului din Hodiș da astfel o străjnică lecție de înaltă morală politicienilor cu pretenții de guvernanți.

Cuvintele dascălului din Hodiș au fost de altfel cuvinte profetice deoarece armele întrebunțate de către propagatorii urii fratricide li s-a întors deja împotriva.

S-ar putea cita nenumărate exemple de acestea de propagare a urii dinire ardeleni și regățeni; dar prefer să constat numai că rezultatele sunt dezastruoase.

Cum putem noi privi liniștiți viitorul când în afară suntem invidiați și dușmaniți iar în interiorul țării copii noștri în școli se împart în două tabere după exemplul nenorocit al părinților?

Chestiunea mi se pare foarte serioasă și ar trebui să dea de gândit.

Se impune o apropiere, fiindcă știut este că unirea face puterea, sau după cum ne învață mecanica: forțele care merg în același sens se adună, iar acele ce merg în sens contrar se distrug.

Numai prin solidaritate putem prospera și impune vecinilor.

În loc de a ne face unelte ale propagandei lor, am face mai bine să deschidem ochii și să vedem scopul propagandei lor, care este dezbinarea și deci slăbirea noastră; să vedem cum energia noastră se cheltuiește în mod inutil în lupte fratricide, să observăm cum — din această cauză — noi asistăm la o complexă răsturnare a valorilor, cum toți nechemații au posturi conducătoare și cum în fine rămânem — din aceste motive — săraci în țară bogată.

S-ar impune deci: atenuarea luptelor politice și reducerea lor la lupta de idei pentru găsirea adevărului, cercetarea mijloacelor de conlucrare, complectarea legilor pentru sporirea producției prin mijlocul cooperăției (cât mai multe și mai solide cooperative!), o corectă aplicare a legilor și în sfârșit muncă organizată pe teren cultural și economic național.

29 Aprilie 1926.
Inginer C. Stancescu
doctor în științe
Profesor Politehnica Timișoara.

Publicație
Se aduce la cunoștința amatorilor că în ziua de 26 Maiu 1926 ora 10, se va ține în cetatea Arad la Comandamentul Diviziei I-a Cavalerie Serviciul Intendentului licitație publică pentru darea în arendă a cantinei No. 2, din Cetatea Arad, unde se poate vedea în orice zi cu începere dela 10 Maiu 1926 caetul de sarcini relativ.

Licitația se va ține în conformitate cu Legea Contabilității publice și Art 77 și 78 din Regulamentul Construcțiilor și Domeniilor Militare.

Comandantul Diviziei I-a Cavalerie.

General Scărișoreanu

Tot despre stagiunea Operei din Cluj la Arad

În trei rânduri „Cuvântul Ardealului” a vorbit pe larg de frumoasa intențiune manifestată de directorul Operei Române din Cluj, ea în timpul turneului din acest an — în luna Mai — să vină cu întreg ansamblul artistic și tehnic și cu un ales repertoriu, să facă o stagiune de 15 reprezentații și la Arad.

Toți iubitorii de muzică — indiferent de naționalitate — cunoscând meritele originale ale soliștilor acelei opere, s'au bucurat de acest mare eveniment și de onoarea ce se face orașului nostru și numai zăharisii domni din comisia teatrală dela primăria urbei noastre, — „abili cunoscători” în ale teatrului și muzicii — au găsit de cuviință: că pentru piciorușele duduilor din baletul operei (*Dumnealor au așa de dezvoltat simțul artistic, încât n'au ce admira la operă decât fetițele din balet*) nu poate sacritică Primăria suma solicitată de direcțiunea Operei din Cluj ca să i se poată înlesni venirea și în acest oraș și că... e mai scump spectacolul decât cel oferit de nostimioarele trupei Tănase!? O fi...

Dar socoteala ce le vom prezenta, acelora pe mâine cărora a ajuns biata artă românească să fie apreciată dacă mai au un pic de bun simț, vor recunoaște: că, devin de tot earaghioși, de se vor mai împotrivi venirii Operei și în acest nepăstuit oraș, — ce are și el sârmanul drept la o altă viață, decât cea sugrumată de până acum, ce am resimțit-o năpraznic, noi, cetățenii, ca o răsplată, că i-am trimis în „fruntea bucatelor” pe toți nechemații ca să ne gospodărească în așa hal...

S'a obiectat de către „ilustrii economiști ai Municipiului nostru, că, Opera va seca hasnaua Primăriei, Intrucât n'avem public destul care să facă săli pline și atunci Primăria va trebui să jertfească milioane!?

Inexact.

Argumentele celor dela primărie sunt neintemeiate
Opera nu poate utiliza în orașul nostru decât teatrul de vară, — despre care, „intelligenții specialiști” din comisia teatrală pretind: că, nu are acustică, în ciuda afirmațiilor categorice ale tuturor cunoscătorilor consacrați, cari susțin că are acustică, — teatrul de iarnă, fiind necăpător pentru o formațiune artistică de talia Operei Române din Cluj, iar pe de altă parte teatrul de iarnă având numai 700 locuri față de cele 1300 ale teatrului de vară.

Socotind locurile teatrului de vară pe prețurile obișnuite la reprezentațiile trupei simpatizate de domni membri ai faimoasei comisii (trupa lui Tănase) rețeta se ridică la: *una-sută-treizeci și opt mii lei*, seral, pe când la teatrul de iarnă trebuiesc dublate prețurile ca să se poată obține o astfel de rețetă.

În 13 reprezentații — Intrucât 2 zile să le socotim că s'ar pierde cu transporturile rechizitelor și instalarea artiștilor — deci, pe baza rețetei de 138.000 lei veniturile s'ar cifra la suma 1.794.000 (Un milion șapte-sute-nouăzeci-și-patru-mii) lei.

Supozând însă, că, nu s'ar

face săli pline și atunci, să conșăm pe 50% din rețetele prezentate, ar însemna că s'ar înregistra venitul total de lei \$97.000 (Opt sute-nouăzeci și șapte mii.)

Scăzând aceasta sumă din suma de lei 1.400.000 cât a cerut direcțiunea operei și i se garanteze ca să poată veni, ar însemna că primăria ar trebui să dea lei 503.000 (cinei sute trei mii.)

Riscul primăriei de milioane e imaginar

Unde este atunci riscul de milioane trâmbițat de domni membri ai comisiei de aiureală-teatrală?...

Dar mai avem o socoteală de făcut.

Se poate admite: că, publicul arădan atât de amator de muzică va rămâne nepăsător în fața pilejului ce-l va avea de a savura deliciul operelor: „Rogina de Saba”, „Samson și Dalila”, „Lo-hengrin”, „Tanhauser”, „Aida”, „Trubadurul”, „Clovnul Madonei”, „Carmen”, „Seara Mare” de Brediceanu și alte celebre opere din repertoriul acelei strălucite companii de operă.

Putem conta deci și pe săli arhipline, precum putem deduce deasemeni: că, în cursul celor 13 reprezentații — doar numai în cazul unui boicot organizat împotriva Operei Române — s'ar putea întâmpla să avem săli mai puțin populate de jumătate.

Ori în acest caz și astfel stând, faptele, se reduc posibilitățile de pierdere cam la maximum de 200.000 (două sute mii) lei.

Iată deci, care ar fi suma ce ar trebui să se dea Operei, drept subvenție, ca să ne putem mindri că ni s'a făcut cinstea și cînte și în orașul nostru compania de opere atât de slăvite de către acei, cari îi știu aprecia meritele.

Este grozav de dureros, că, tocmai la Arad — orașul cu un trecut românesc atât de frumos — se caută mai totdeauna a se pune piedeci manifestațiilor noastre naționale.

La doi pași de Arad, alți edili, — dar dintre aceia, cari știu să prețuiască arta românească și s'o sprijine fără să aștepte a fi rugați — cei dela Oradea-Mare, s'au oferit fără nici o discuție să contribuie cu suma de 200.000 Lei făcând și alte înlesniri, ca să le vină aceiași companie de operă în orașul lor.

Și tot Opera Română din Cluj este aceia, care e rugată să meargă și la Cernăuți, — pentru a doua oară în această stagiune — Primăria aceluși oraș oferind suma de Lei 600.000 (rog notați dlor consilieri ai Aradului: șasesutemii lei) și toate înlesnirile posibile, ca: gratuitatea teatrului și locuitului etc.

Cum pot să-și permită consiliile orașelor menționate aceste gesturi și gospodării noastre, nu?

Municipiul Arad nu dispune de fonduri? Noi știm că Primăria are un însemnat fond de cheltueli extraordinare, din care poate sacrifica suma solicitată de Opera Română din Cluj, cu atât mai mult, că direcțiunea Operei după cum este știut nu urmărește nici o speculă, iar suma solicitată îi este necesară pentru acoperirea cheltuelilor.

Cu toate că în momentele când scriam aceste rânduri ne vine știrea că domni consilieri ai Municipiului nostru sidând cu un curaj neasemuit dorința tuturor de a avea în mijlocul

nostru pe cântăreții de seamă ai Clujului, au emis o autorizațiune directorului teatrului maghiar din localitate ca începând dela 15 Mai crt. — dată ce se fixase și pentru Opera — trupa maghiară să poată juca, cu „stele” dela Pesta în localul teatrului de vară. În numele tuturor românilor cu sullete neprihănite și al tuturor acelor minori-ari, pentru cari venirea Operei la Arad constituie numai un suprem eveniment muzical, pretindem domnilor dela Primărie, cari pun prea mult la încercare răbdarea cetățenească să se trezească la sentimente mai frumoase ce le încumbă demnitătea ce li s'a încredințat.

Adunarea generală a despărțământului Arad al „Astreii”

Despărțământul din Arad al Asociațiunii condus de pri. dr. Teodor Botiș, directorul institutului teologic ort. român, în ziua de 26 a. l. c. și-a ținut prima adunare generală. Din darea de seamă asupra activității despărțământului ce a luat ființă în toamna anului 1924, reiese: că, cel mai vechiu și glorios tocar de cultură din Transilvania, are la frontiera de Vest un bun apărător și activ propagator al culturii românești, în aceste meleaguri peste cari mai nainte vreme pașea semeț, trufia unei culturi streine de neamul nostru. Îndeosebi, harnicii noștri profesori și-au pus timpul disponibil afară de școală în serviciul propagandei întreprinse de despărțământ, descinzând în centrele județului nostru: târgușoare și comune rurale și ținând conferinți, aranjând festivaluri culturale cu elevii școalelor în mai multe comune, distribuind cărți din instructiva „Biblioteca a asociațiunii”, „Cercurile religioase” ale preoții diecezei și asociațiunea medicilor, au lucrat mână în mână cu propaganda despărțământului; aducând o binefacătoare atmosferă îndeosebi în suburbiile orașului în cari elementul românesc are nevoie de o cât mai intensivă activitate culturală serioasă, expus fiind la tentațiunile streine cari li lovesc în cele două eforturi de conservare: neam și lege.

Cât privește propaganda culturală în centru, despărțământul s-a îngrijit, ca Palatul Cultural să primescă un timbru românesc, focar al culturii românești. Sala palatului s-a umplut de atâteaori de lume românească, de câteori câte un apostol al culturii sosit

din centrele noastre universitare răspânda lumina culturii românești întărindu-ne în conștiința neamului și destinului națiunii.

Dela întemeierea despărțământului s'au ținut mai multe serii de conferințe de această natură dând rezultate binecuvântate îndeosebi în cercul celor cari au să devie luptătorii de mâine.

Poate chiar despărțământului este a se mulțumi și aceea ceoziune ce leagă puținii noștri intelectuali cari nu stau indiferenți, ori nu pun interesele de partid deasupra celor de educație culturală națională.

Despărțământului i-a reușit prin propaganda lui vie să dea orașului Arad o marcă mai românească; chiar dacă unele fosile, preinși oameni de civilizație, în timpul mai nou introduseră elementul strein în conducerea așezămintelor noastre culturale, despărțământul va ști și în viitor să se impună și față de acest atentat venit totemai dela frați.

După dezbaterea bugetului pe noul an de gestiune, adunarea generală alege pe noua perioadă de activitate pe vrednicul ei președinte dl. *Teodor Botiș* și comitetul compus din dnii *Iosif Moldovan* insp. școlar, *Ascaniu Crișan*, dir. liceului Moise Nicoară, *dr. Lazăr Nichi* dir. Palatului Cult., *Alecu Constantinescu* prof., *Ion Dimitriu* prof., *Preot Caius Turicu* prof. teol., *Dimitrie Popovici*, revizor școlar; *Inginer Nicolae Petrescu* dir. fabr., *dr. Alexandru Stoinescu* adv., *Preot Flore Codreanu*, *Ionocențiu Langa* prof., *dr. Dim. Cosma* medic șef al Casei Cereuale, *Traian Mager* prof., *Iosif Hulber* contabil și *Alexandru Manole* prof.

Apostoli ai culturii, nainte!
G.

Nr. 692—926.

Publicație de licitație.

La ordinul Prefecturii județului Arad N. 692—926 se publică licitație pentru reconstruirea podului de lemn Nr. 7 peste Crișul Alb de pe șos. jud. Sebiș-Buteni. km 2.8—2.9.

Valoare după deviz este de 767.204 lei și neprevăzute lei 52.796.

Licitația se va ține la Prefectura județului Arad în ziua de 29 Maiu 1926 ora 11 a. m.

Dnii concurenți pot lua informațiuni pentru condiții dela Serviciul de Poduri și Sosele Arad în orele de serviciu.

Arad, la 27 Aprilie 1926.

Serviciul de Poduri și Sosele.

Atelierul de broderii, țesături și cusături naționale

al dnei Cristina Săbău

Strada Gojdu Nr. 17, ARAD

Confectionează: cuverturi de pat, perdele, fețe de masă, lingerie etc. Specialități de batiste. Bogat asortiment de modele artistice pentru brodat. Imprimațiuni de modele pe pânză.

Guvernul se interesează de soarta poporului

Ca o dovadă a interesului ce-l poartă guvernul nevoilor țării și norodului, dăm mai jos ultimele dispozițiuni luate de guvern pentru satisfacerea nevoilor locuitorilor din județul Arad.

Pășunile

În urma rapoartelor făcute de dl prefect Vasile Boneu, guvernul a aprobat că pășunile de șes ce interesează pe locuitorii din comunele Siclău și Otlaca să fie date și anul acesta în arendă cu aceleași prețuri de anul trecut.

În ceea ce privește pășunile de munte și păduri, s'a stabilit o sumă minimală față de trecut, pe lângă care să se dea în arendă și anume: pe lângă prețul de 10 lei de cap de vită, d. prefect al județului a cerut ca și această sumă să fie redusă ca să se plătească nu lunar ci pe sezonul întreg, ceea ce guvernul a aprobat.

Astfel au fost soluționate interesele de pășune ale locuitorilor din comuna Stejar, Vărădia de Mureș și Dumbrăvița pe valea Mureșului.

In chestia loturilor de case ale îndreptățiților țărani

Tot cu același spirit larg de dreptate, în urma raportului dlui Vasile Boneu, Prefectul județului Arad asupra chestiunii loturilor de case, ale celor 900 îndreptățiți din comunele: Nădlac, Seitin și Semlac, cari din lipsă de pământ n'au de unde fi îndestulăți și în care raport dl prefect a propus ca să se dea pământ acelor îndreptățiți din ferma statului din com. Semlac, — de unde diferiți membri ai partidului dlui Maniu s'a infruptat în paguba țărănilor cu câte 80 jugăre, cum este cazul deputatului Sever Bocu, căruia i s'a dat aproape 80 jugăre — d. ministru de interne a aprobat ca să se dea îndreptățiților circa 200 jugăre și în consecință s'au și făcut demersurile în cauză.

D. Ministru de domenii la rândul său a dat ordin ca d. Prefect Boneu, asistat de d. consilier agricol să se transporte la fața locului de îndată urmând a se face propunerile necesare pentru a se satisface de urgență nevoile acelor îndreptățiți.

În acest scop, mâine Sâmbătă 1 Mai crt. de dimineață d. prefect al județului, însoțit de d. consilier, se vor transporta la Nădlac și Seitin

spre a executa cele două ordine ministeriale.

Indreptări în interesul circulației

Tot dela venirea actualului guvern la cârma țării s'au adus mari îmbunătățiri și circulației, în județul nostru, dintre cari, le anunțăm deocamdată următoarele:

Podul pentru trecut cu piciorul de peste Criș între com. Sebiș și Buteni, care a fost luat de ape cu ocazia inundățiilor din iarna aceasta, s'a și înlocuit și dat circulației, iar podul cel mare de căruțe tot între Sebiș și Buteni având devizul aprobat, la 29 Mai se va ținea licitația și între 8 și 10 Iunie vor începe lucrările.

Deasemeni podul dela Ghiula-Vârșand, sumele fiind mici, lucrările vor începe pe baze de oferte Luni, 3 Mai crt.

Tot în cursul lunii Mai, va începe repararea șoselei ce duce la Nădlac care de 4 ani stă nepetrită și a rămas cu fâgăduelile...

Pe de altă parte s'a intervenit la ministerele respective ca în interesul locuitorilor din comunele Peregul Mic, Peregul german și Tornea să circule trenul — care merge numai până la Pecica — până la cantonul Nr. 9 ceea ce este mare folos pentru acele comuni din punct de vedere economic, întrucât, în viitor, vor avea posibilitatea să își valorifice produsele, ceea ce astăzi nu se întâmplă.

Știri și fapte

Oficiul central de control al devizelor de pe lângă Banca Națională, a trimis o circulară tuturor băncilor din țară, prin care le pune în vedere că toate operațiunile de devize cari întrec echivalentul de 5.000 lei trebuiesc supuse aprobării oficiului de devize. Până la această dată se supunea spre aprobare oficiului de control al devizelor numai operațiunile de devize ce întreceau echivalentul de 30.000 lei.

Prin această măsură se speră să se înlăture speculațiunile de devize cari se făceau până acum și cari au avut ca urmare scăderea bruscă a leului din zilele din urmă.

Administrația cailor ferate a luat dispozițiunea ca transporturile indigene de șuncă, mezeluri, cârnuri afumate, sărate, etc, cum și stăniina, osânza și celelalte grăsimi animale destinate consumului intern, să fie scutite la expedierea lor pe CFR, de taxele de vizită veterinară, urmând ca aceste taxe să se perceapă numai la transporturile de acest fel, importate și exportate.

Aceste dispozițiuni vor intra în vigoare cu începere dela 1 Mai 1926.

Tot dela aceiași dată țiglele nesmălțuite, expediate în traficul local cu mică luate și în vagoane complete, dela toate fabricile de țigla din țară, se vor taxa după tariful special II (al doilea).

Dispozițiunea anterioară relativă la taxarea țiglelor nesmălțuite, expediate numai dela anumite fabrici de țigla, după tariful II, a fost abrogată.

Incurând se va ține la Sevilla o mare conferință feroviară, la care vor participa numeroase state din Europa.

O parte din delegații CFR, cari vor participa la această conferință au părăsit Capitala.

Printre delegații români este și d. ing. Pretorian.

La ministerul comunicațiilor se studiază în prezent regulamentul pentru înființarea în România a unei societăți de difuziune radio-electrică.

Cartelul țărănist — „idealist” amenințat

Abia încheiat, faimosul cartel electoral naționalist-țărănist, este în pragul falimentului.

În timp ce tabăra naționalistă se felicita de succesul obținut (?) atât organizația centrală, cât și totalitatea organizațiilor județene țărăniste regretă semnarea acestui cartel, care — pentru țărăniști — înseamnă scăderea prestigiului.

Din informațiuni de cea mai autentică sursă știm că fruntașii țărăniști se străduiesc din răspuțeri a face noui dificultăți tovarășilor (?) cartelului, la întocmirea listelor, doar, doar aceștia vor pricepe că „pentru organizația țărănistă „idealistii” sunt o cantitate subneglijabilă.

ULTIMA ORĂ

Serviciul nostru telegrafic și telefonic

Manifestul guvernului către minorități

București, 30. Guvernul va lansa zilele aceste un manifest către minorități.

Intrevederea între ministrul nostru de externe și delegatul Ligii Naționalelor

București, 30. Dl Mitilineu, ministrul afacerilor străine a avut o lungă întrevedere cu dl Marcel Hoden, secretarul secției minoritare dela Liga Naționalelor.

Acest regulament urmează a fi studiat și redactat în forma lui definitivă în câteva zile, așa că în timpul cel mai scurt va fi supus aprobării consiliului de miniștri.

La întocmirea lui se va ține seamă atât de progresele științei cât și de chestiunile de apărare națională.

Am anunțat la timp însușirea regimului vamal de import tranzitoriu pentru articolele de metalurgie și țesături, care regim are la bază un calcul matematic. Direcțiunea generală a vamilor din ministerul de finanțe, orientându-se după calculul stabilit, a transformat toate taxele vamale de import pentru articolele de metalurgie și țesături. După acest calcul, toate taxele vamale de import dinaintea de 1 Aprilie a. c. cari au suferit o majorare până la 50 la sută prin noul tarif vamal elaborat de d. Vintilă Brătianu rămân neschimbate, iar acele cari au suferit o majorare mai mare de 50 la sută, se calculează dupăcum urmează: se adaugă la taxa vamală dinaintea de 1 Aprilie sporul de 50 la sută care rămâne neschimbat, iar restul din spor se împarte pe din două, jumătate adăugându-se tot la vechea taxă, căutându-se însă ca noua taxă vamală ce se va obține să nu fie mai mare decât întreitul taxei vechi.

Astfel o taxă vamală care a fost sporită dela 100 la 600 lei se calculează dupăcum urmează: La vechea taxă vamală de 100 lei se adaugă 50 lei care nu suferă nici o reducere. Restul de 450 lei se împarte pe din două obținându-se 225, care sumă se adaugă la 150 lei de mai sus, obținându-se o taxă de 375 lei. De oarece e însă mai mare decât întreitul vechei taxe vamale, se socotește numai întreitul ei, adică numai 300 lei.

Regimul vamal de import tranzitoriu astfel organizat pentru articolele de metalurgie și țesături este aproape gata și se crede că el va putea fi pus în aplicare pe ziua de 3 Maiu a. c.

Ministerul de instrucțiune va alocă o nouă sumă de 40 milioane lei din bugetul său, pentru terminarea clădirilor școlare începute.

De curând ne-au sosit în țară 45 vagoane de marfă, atribuite României în baza acordului dela Porto-Rose.

Se dă tot ca autentică știrea că dacă naționalistii vor fi capabili să suporte noui umilinți, din partea țărăniștilor, organizația centrală țărănistă va da un nou comunicat, care va suna cam așa: „Fiind prea în preajma alegerilor și neavând încă asentimentul tuturor organizațiilor județene țărăniste pentru recunoașterea acestui cartel — asentiment pe care ne bazăm întreaga noastră organizație — cartelul încheiat cu organizația centrală naționalistă se declară nul.”

Bazați pe aceste știri, cari nu suferă nici un fel de desmințire, putem deci afirma că acest faimos cartel a și intrat în faza descompunerii.

„Cântarea României” vine la Arad

Renunțatul cor mixt al societății corale „Cântarea României” a București, care a reușit să strălucască la Vârșovia, Praga, Brașov și Constantinopol, condus de dl Marcel Botez, va da în ziua de 23 Mai, întâiazi de Rusali, la ora 9 seara un concert în sala Palatului Cultural, cu concursul Orchestrei filarmonice din localitate.

Se va executa următorul program:

1. Muzicescu Concert religios
2. Dima: „Imrosulj Bunei-Vestii Bach I. S.: a) „Triste(e) b) „Pe cea Cerului”.
3. Frank César: Salutaris! Beethoven: „Seară Toamnă.”
4. „Messa încoronată în do major pentru cor, soli și orchestră de Mozart, a) Kirie, b) Gloria, c) Credo, d) Sanctus, e) Benedictus, f) Agnus Dei, Sol d-na Cecilia Nastea-Cerchez, Elena Șeimescu dl Vasile Rabega, Mandy-Sterian.
5. Moniuszko „K sak” (literatură muzicală poloneză Suk: „Stassa vrăjitoarea” (muzică cehă).
6. Dima: „La mijloc de codru des” Mokranjac: „Kozar (Păstorul din literatura sârbă.)” Muzicescu: „Brăul Popii” Zirn „Lasă lumea să vorbească”, Ardele!...

„Cântarea României” nu este necunoscută la Arad. Concertul dat în primăvara anului trecut, la fața unei săli archipline a lui proporțiile unei adevărate sărbători naționale. Suntem convinși că publicul nostru românesc și ști și de data aceasta să-și facă datoria.

Biletele s'au pus în vânzare la Biblioteca Diecezană și la Biroul de ziare Șandor.

Semnul guvernului în alegerea Semnului Partidelor: Național Român și al Poporului

În alegerile ce vor avea loc în cursul lunii Mai 1926 este Steagul ce înfațișăm.

D. dr. Lupu încearcă să zădărnicească acordul țărănist-„idealist”

București, 30. Fixarea condițiilor didaturilor opoziției unite și face cu mari greutate, în această din cauza atitudinii dlui dr. Lupu, care încearcă să zădărnicească cu tot prețurile acordul naționalist-țărănist.

Socialiștii-democrații refuză să colaboreze în alegeri cu țărăniștii și „idealistii”

Cluj, 30. Astăzi noaptea răspândit în Cluj cu înțelesul fulgerului știrea senzațională despre ruperea tratativelor partidului social democrat cu opoziția unită.

Și anume eri după amiaza zăzi s'a întrunit la Cluj delegații partidelor social democrat și naționalist-țărăniști pentru încheierea unui acord în vederea alegerilor. După tratative de o jumătate de oră socialiștii au hotărât să meargă singuri în alegeri, înștiințându-le telegrafic despre acest fapt toate organizațiile din țară și centrul din București. Cu organizațiile social democrat din Ardeal și Banat au ieșit fluință covârșitoare în conducerea centrală, centrul este obligat și el să primească hotărârea dela Cluj.

Urmările acestei ruperi sunt incalculabile pentru guvern. Cercurile politice își dau seama că se seamă cât de mult s'a scăzut prin aceasta posibilitățile de reușită ale opoziției naționalist-țărăniste.

Secțiunile de votare în județul Arad

Secțiunile de votare stabilite în județul Arad pentru alegerile de Cameră, ce vor avea loc în cursul lunii Mai 1926, sunt următoarele:

- I. Comunele: Aradul-nou, Sân-Nic-mic, Zădărlac și Mureșel vor vota la comuna Aradul-Nou.
- II. Comunele: Engelsbrund, Schöndorf, Traunau, Zabran, Wiesenheid, Cheresteș și Sangul vor vota la comuna Engelsbrunn.
- III. Comunele: Curtici, Andrei-Șagunn, Sfântul-Paul, Irațoșul-Mic și Dorobanții vor vota la comuna Curtici.
- IV. Comunele: Glogovaț, Livada, Micălaca și Măndruloc, vor vota la comuna Glogovaț.
- V. Comunele: Nădlac și Peregul-Mare, vor vota la comuna Nădlac.
- VI. Comunele: Semlac și Seitin vor vota la comuna Semlac.
- VII. Comunele: Pecica, Hodoș-Bodrog și Vârșand vor vota la comuna Pecica.
- VIII. Comunele: Rovine, Peregul-Mic și Tornea vor vota la comuna Rovine.
- IX. Comunele: Sfânta-Ana, Comlăuș, Zimandul Nou și Zimand-Cuz vor vota la comuna Sfânta-Ana.
- X. Comunele: Șimandul de sus, Șimandul de jos, Sân-Martin și Macea vor vota la comuna Șimandul de sus.
- XI. Comunele: Zărand, Olari, Caporal Alexa, Sinte-Mic și Seleuș vor vota la comuna Zărand.
- XII. Comunele: Ineu, Șicula, Mocrea, Moroda și Iermata vor vota la comuna Ineu.
- XIII. Comunele: Cermeiu, Apateu, Berechiu, Gurba și Șomoșcheș vor vota la comuna Cermeiu.
- XIV. Comunele: Caraghe-

- orghevi, Bârza, Regele Carol, Mănerău, Voivogeni, Hodiș, Cuied și Herceșani vor vota la comuna Caragheorghevi.
- XV. Comunele: Tauț, Vădaș, Minișel, Minișul de sus, Dud și Luguzău vor vota la comuna Tauț.
- XVI. Comunele: Spineni, Chier, Arăneag, Drauț Șilindia și Agriș vor vota la comuna Spineni.
- XVII. Comunele: Buteni, Chisindia, Păușeni, Văsoaia, Joia Mare, Almaș, Revetiș și Dieci vor vota la comuna Buteni.
- XVIII. Comunele: Sebis, Prunișor, Măneasa, Rănusa, Laz, Roșia, Slatina de Criș, Neagra, Buhani, Nădălbășii, Ingnești, Donceni, Sălăjeni, Prăjești, Berendia și Paulian vor vota la comuna Sebiș.
- XIX. Comunele: Gurahonț, Cil, Rădești, Bonfești, Pescari, Movila, Iacobeni, Mădrijești, Secaș, Crocna, Iosășel și Zimbru vor vota la comuna Gurahonț.
- XX. Comunele: Hălmațiu, Ochiuri, Tărmure, Tisa, Leasa, Poinari, Hălmațel, Lungșoara, Bănești, Valea-Mare și Poiana vor vota la comuna Hălmațiu.
- XXI. Comunele: Vărturile, Sălăgiu, Pleșcuța, Măgulița, Lazuri, Guravai, Dumbrava-Bodești, Mermești, Acuța și Avram Iancu, vor vota la comuna Vărturile.
- XXII. Comunele: Chișineu, Adea, Nădab, Sinte-Mare și Pădureni vor vota la comuna Chișineu.
- XXIII. Comunele: Vânători, Tălpoș, Zerindul, Mișca, Luntreni și Iermata-neagră vor vota la comuna Vânători.
- XXIV. Comunele: Grăniceri, Siclău și Vârșand vor vota la comuna Grăniceri.
- XXV. Comunele: Șepreuș, Chereluși, Tipari și Satul-Nou,

- vor vota la comuna Șepreuș.
- XXVI. Comunele: Socodor, Pii și Cinteii vor vota la comuna Socodor.
- XXVII. Comunele: Păncota, Măderat și Cetatea vor vota la comuna Păncota.
- XXVIII. Comunele: Șiria, Panatul-Nou și Sânlăeni, vor vota la comuna Șiria.
- XXIX. Comunele: Ghioroc, Pădgoria, Cuvin, Sămbăteni și Miniș, vor vota la comuna Ghioroc.
- XXX. Comunele: Radna, Cladova, Păuliș, Șoimos, Milova, Odoș și Conop vor vota la comuna Radna.
- XXXI. Comunele: Bărzava, Căpruța, Baia, Dumbrăvița, Bătuța, Groși, Slatina de Mureș, Mocioni, Ghiulița, Ștefani, Vărădia și Pupești vor vota la comuna Bărzava.
- XXXII. Comunele: Săvârșin, Corbești, Cirași, Hălălis, Ilteu, Obârșia, Petriș, Pernești, Seliște și Toc, vor vota la comuna Săvârșin.

Dl Boneu nu demisionează

Este absolut inexact că dl Vasile Boneu, prefectul județului nostru ar fi demisionat — după cum a anunțat „Tribuna Nouă” de astăzi — sau că ar fi intenționat cândva să demisioneze. Dimpotrivă, dsa va face alegerile și cu toate că, în cei 4 ani de regim liberal a văzut multe „procedee” utilizate în așa zisele „alegeri” de sub trecutului regim, dl prefect Boneu, în loc de „necurate” va face alegerile cele mai curate. D. prefect Boneu, fiind funcționar de carieră nu va admite să se săvârșească nici un fel de abuz, atât în preajma alegerilor cât și în timpul lor.